



**ЎЗБЕКИСТОН RESPUBLIKASI НОМИДАН
ҲАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ**

Риштон тумани

4-1505-2003/508-сонли иш

2020 йил 19 август

Риштон туманлараро иқтисодий судининг судьяси М.Умматова раислигида, судья ёрдамчиси Д.Хомидовнинг суд мажлиси котиблигида, даъвогар Бағдод тумани “Бағдод Иброхимжон хожи Олимжон” фермер хўжалигининг жавобгар “Бағдод пилла” масъулияти чекланган жамиятига нисбатан 6 137 275,81 сўм пеня ундириш тўғрисидаги даъво аризаси бўйича кўзғатилган иқтисодий ишни, даъвогар хўжалик раҳбари О.Даминов(паспорт асосида)нинг иштирокида Риштон туманлараро иқтисодий суди биносида, очиқ суд мажлисида кўриб чиқиб, қуйидагиларни

А Н И Қ Л А Д И:

Даъвогар Бағдод тумани “Бағдод Иброхимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги (кейинги матнларда даъвогар деб юритилади) жавобгар “Бағдод пилла” масъулияти чекланган жамияти(кейинги матнларда жавобгар деб юритилади)га нисбатан судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, жавобгар ҳисобидан даъвогар “Бағдод Иброхимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги қарздорлиги учун ҳисобланган 6 137 275,81 сўм пеня суммасини ундиришни сўраган.

Суд мажлисида даъвогар фермер хўжалиги раҳбари даъво аризасини қувватлаб, тарафлар ўртасида 2016 йилда пилла ҳарид қилиш бўйича контрактация шартномаси тузилгани, даъвогар томонидан мажбуриятлар тўлиқ бажарилгани, аммо жавобгар томонидан шартнома шартлари тўлиқ бажарилмаганлиги натижасида қарздорлик юзага келгани, қарздорликни ундириш бўйича судга даъво аризаси билан мурожаат қилгани, вилоят хўжалик судининг 05.02.2013 йил кунги ҳал қилув қарори ҳамда Риштон туманлараро иқтисодий судининг 18.03.2019 йил кунги 4-1505-1901/465-сонли иш бўйича чиқарилган ҳал қилув қарори билан даъво аризалари қаноатлантирилгани, аммо ундирув амалга оширилмаганлигини, қарздорлик тўланмаганлиги натижасида Бағдод туман давлат солиқ инспекцияси томонидан фермер хўжалигига пеня ҳисобланиб чиқарилганлигини, мазкур ҳисобланган пеня суммаси жавобгарнинг айби билан юзага келганлигини, шу сабабли туман солиқ инспекцияси томонидан фермер хўжалигига ҳисобланган пеняни жавобгар ҳисобидан ундиришни сўраб судга даъво аризаси билан мурожаат қилганлигини билдириб, даъвони тўлиқ қаноатлантириб беришни сўради.

Жавобгар суд мажлиси куни, вақти ва жойи тўғрисидаги хабардор қилинган бўлсада, суд мажлисига келмади ва ўз эътирозини билдирмади. Жавобгарга суд ажрими почта орқали етказилган, бу почта хабарномаси билан тасдиқланади. Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 170-моддаси учинчи қисмида "Иш муҳокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал қилиниши мумкин"лиги белгиланган. Шу сабабли суд, ишни жавобгар иштирокисиз кўриб чиқишни лозим топади.

Суд, даъвогар фермер хўжалиги раҳбарининг тушунтиришини тинглаб, келтирган важларини тинглаб, иш ҳужжатларини ўрганиб чиқиб, иш учун муҳим аҳамиятга эга



бўлган ҳолатларни аниқлаб, далилларни текшириб, қуйидагиларга асосан даъвони қанотлантиришни рад этишни лозим топади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг (кейинги матнларда ФК деб юритилади) 8 ва 234-моддаларида мажбуриятнинг шартнома асосида вужудга келиши, 236-моддасига асосан мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонун ҳужжатлари талабларига мувофиқ лозим даражада бажарилиши кераклиги белгиланган.

Шунингдек ФКнинг 333-моддасига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда, мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

Иш ҳужжатларидан аниқланишича, Фарғона вилоят хўжалик судининг 2013 йил 6 март кунги 15-1309/2642-сонли иқтисодий иш бўйича чиқарилган ҳал қилув қарори билан жавобгар “Бағдод пилла” МЧЖдан даъвогар “Бағдод Иброҳимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги фойдасига 3682500 сўм ундирилган. Шунингдек Риштон туманлараро иқтисодий судининг 2019 йил 18 март кунги 4-1505-1901/465-сонли иқтисодий иш бўйича чиқарилган ҳал қилув қарори билан жавобгар “Бағдод пилла” МЧЖ ҳисобидан даъвогар “Бағдод Иброҳимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги фойдасига 5465000 сўм асосий қарз, 110000 сўм адвокат хизмати тўлови ва 16218 сўм почта харажати ундирилган.

Суднинг ҳал қилув қарорлари билан қарздорлик ундирилиши кўрсатилган бўлсада, бироқ ижро ҳужжатлари ижро қилинмаган.

Мажбурий ижро бюроси Бағдод туман бўлими томонидан берилган 2020 йил 16 июль кунги 10/20-1023-сонли маълумотномада, ундирувчи “Бағдод Иброҳимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги фойдасига қарздор “Бағдод туман бош пиллахона” МЧЖдан Фарғона вилоят хўжалик судининг 06.03.2013 йилги 15-1309/2642-сонли ижро ҳужжатида асосан 3682500 сўм, Риштон туманлараро иқтисодий судининг 19.04.2019 йилги 41505-1901/465-сонли ижро ҳужжатида асосан 5777730 сўм ундириш ижро ҳужжатлари мавжудлиги, ижро ҳужжатларига асосан қарздорнинг ҳисоб рақамига банд солинганлиги, шунингдек қарздорга тегишли бўлган Пилла куриштиш дастгоҳи хатланиб, қарздорлигини қоплаш мақсадида реализация қилиш чоралари кўрилатганлиги маълум қилинган.

Бағдод туман давлат солиқ инспекцияси томонидан “Бағдод Иброҳимжон хожи Олимжон” фермер хўжалигининг қарздорлиги бўйича 01.01.2020 йил ҳолатидан 20.07.2020 йил ҳолатига солиштирма далолатнома тузилган.

Мазкур солиштирма далолатномаси бўйича “Бағдод Иброҳимжон хожи Олимжон” фермер хўжалиги туман давлат солиқ инспекциясидан 8607357,75 сўм асосий қарз бўйича тўловлар ўз вақтида амалга оширилмаганлиги сабабли ушбу қарздорликка нисбатан 6137275,81 сўм пеня ҳисобланган.

Шу сабабли даъвогар судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, фермер хўжалигининг қарзи ўз вақтида амалга оширилмаганлиги натижасида туман давлат инспекцияси томонидан ҳисобланган 6137275,81 сўм пеня суммасини жавобгардан ундиришни сўраган.

Гарчанд, даъвогар юқоридаги қонун нормаларига асосланиб туман давлат солиқ инспекцияси томонидан фермер хўжалигининг қарзи учун ҳисобланган пеня суммасини жавобгарнинг шартнома шартларини ўз вақтида бажарилмаганлиги натижасида юзага келганлигини важ келтириб, туман солиқ инспекцияси томонидан фермер хўжалигига ҳисобланган 6137275,81 сўм пеня суммасини жавобгардан ундиришни сўраган бўлсада, аммо даъвогарнинг бу важлари билан келишиб бўлмайди.

Чунончи, даъвогар пилла харид қилиш бўйича тузилган шартномалар бўйича жавобгар томонидан тўловлар ўз вақтида тўланмаганлигини асос қилиб шартномалар бўйича пеня суммасини ҳисоблаб даъво аризаси билан судга мурожаат қилмаган, балки фермер хўжалигининг туман давлат солиқ инспекциясидан бўлган қарзи бўйича туман



давлат солиқ инспекцияси томонидан ҳисобланган пеня суммасини жавобгардан ундиришни сўраган.

Ваҳоланки, ФКнинг 261-моддасида, “Неустойка жарима ёки пеня шаклида бўлади. Қарздор мажбуриятларни бажармаган ёки лозим даражада бажармаган ҳолларда тўлайдиган ва, қоида тариқасида, қатъий пул суммасида ҳисобланадиган неустойка жарима ҳисобланади.

Қарздор мажбуриятларнинг бажарилишини кечиктириб юборганида тўлайдиган ва ўтказиб юборилган муддатнинг ҳар бир куни учун мажбуриятнинг бажарилмаган қисмига нисбатан фоиз билан ҳисобланадиган неустойка пеня ҳисобланади”, деб белгиланган.

Бундан кўринадики, даъвогар жавобгар билан ўрталарида пилла харид қилиш бўйича тузилган контрактация шартномалари шартларидан келиб чиққан ҳолда жавобгар ҳисобидан пеня ундириш ҳақидаги талаб билан судга мурожаат қилмаган.

Бу ҳолатда суд даъвони асосга эга эмас деб ҳисоблаб, даъвони қаноатлантиришни рад этишни лозим деб топади.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68-моддаси биринчи қисмига мувофиқ, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

Баён қилинганларга асосланган ҳолда суд, даъвогарнинг даъво талабини қаноатлантиришни рад қилишни, даъво рад қилинганлигини муносабати билан даъвогар томонидан тўланган ишни кўриб чиқиш билан боғлиқ суд ҳаражатларини даъвогар зиммасида қолдиришни лозим топади.

Бинобарин суд, Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодексининг 68, 170, 176-179- моддаларини, Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодексининг 8,234,236,261,333-моддаларини қўллаб,

Қ А Р О Р Қ И Л А Д И:

Даъвогарнинг даъво талабини қаноатлантириш рад этилсин.

Даъвогар томонидан тўланган давлат божи ва почта харажати зиммасида қолдирилсин.

Мазкур ҳал қилув қарори устидан ишда иштирок этувчи шахслар бир ой муддат ичида шу суд орқали Фарғона вилоят иқтисодий судига апелляция шикояти (протест) келтиришга ҳақли.

Раислик этувчи

М.Умматова

Маъсул судья: Умматова Мавлудахон Қодировна

